

de RAADSHEER

Een uitgave van de Vereniging Raadsherenbuurt, Leiden
31^e jaargang, nummer 2, juli 2009

KUNST

Activiteiten in de
Raadsherenbuurt

3

Kunst in de
samenleving

6

Een bijzondere
porseleinkast

8

Rijk versierde
'handschriften'

11

Van de redactie

Voor u ligt het zomernummer van De Raadsheer. Bij ontstentenis van een spontaan aangemelde nieuwe eindredacteur M/V consciëntieus voorbereid door Ton Staphorst. En weer boordevol wetenswaardigheden.

Naast de vaste rubrieken wordt ditmaal het thema 'Kunst' belicht.

Door buurtgenoten die zich daar zelf al dan niet beroepsmatig mee bezighouden, het sparen, er speciaal naar toegaan, kortom, er allemaal van genieten. Wij hopen, dat u met hen mee geniet!

Daarna is het zomervakantie. Het zal een paar weken stil zijn in de buurt. Gezinnen met schoolgaande kinderen "moeten" dan wel weg. Anderen blijven juist in de hoogzomer liever thuis en genieten van de rust in hun tuin. Wat u ook gaat doen: we wensen u een goede vakantie!

Natuurlijk moeten we ook vooruit kijken. Voor we het weten is het weer tijd voor de zomerfestiviteiten in de Raadsherenbuurt en later de hutspotmaaltijd op 3 oktober, niet alleen een fantastisch stadsfeest, maar ook een jaarlijks terugkerend buurtfeest aan het eind van de Fagelstraat. Dit jaar op een zaterdag, dus we kunnen best de hele straat vol maken.

De volgende Raadsheer heeft als thema: '(ver)bouwen'.

Dat er volop verbouwd wordt in onze buurt, wordt wel bewezen door de vele containers. Maar behalve die zichtbare activiteiten wordt er vast nog veel meer ge- en ver-bouwd. Al is het maar een konijnenhok, een schutting, een compleet andere tuin. Vertel erover in onze buurtkrant.

Kopij dient uiterlijk 13 september binnen te zijn bij de redactie. Dank voor uw bijdrage en medewerking.

INHOUD

VAN HET BESTUUR

3 Vooruit- & terugblik

– Bespiegelingen over activiteiten in onze buurt

BUURTNIEUWS

4 Concerten Leidse Hout – Zondagmiddag programma

4 Gezondheidcentrum Leidse Hout start met avondspreekuur

– Huisartsenspreekuur ook buiten normale werkuren

5 OPA – Oud Papier Actie

– Opbrengst 2008 voor zorgkwekerij 'De Kiewit' bij Endegeest

5 Ik zie, ik zie... – Zoekplaatje zomer 2009

THEMA: KUNST

6 Wat is kunst? Enkele beschouwingen

– Visies van een kunstenaar in de buurt

7 Interview met de goudsmid – Sieraden met felle kleuren

8 Boerenbont en blauw

– De totstandkoming van een bijzondere verzameling

10 Schilderen en tekenen! – Mijn lust en mijn leven...

11 Kunst in middeleeuwse boeken

– Rijk versierde 'handschriften' van vóór de boekdrukkunst

14 Tuinen: Kunst met een grote en kleine K

– Ontwerpen van parken tot stadstuinen

15 De Leidse Hout

– Gedicht over het wel en wee van het stadsgroen

16 Marcel Pinas en de erfenis van de Marrons in Suriname

– Achtergronden van een schilderij in een huiskamer

BUURTGENOTEN

17 Ketting-interview – met Jac Peeters, Johan de Wittstraat 20

18 Familieberichten – Welkom aan nieuwe bewoners

COLOFON & ACHTERKANT

19 »De RAADSHEER« – Redactie / Bestuur / Website / Minibuurtgids

20 Eindredacteur van de Raadsheer: **dringend gezocht!!!**

– 3de oproep: help ons zodat de Raadsheer kan blijven verschijnen

20 Komende activiteiten in de buurt – Overzicht

Vooruit- & terugblik

Een zomerse zondagavond in de Raadsherenbuurt. In de avondzon zit ik achter mijn pc om namens het bestuur terug te blikken en vooruit te blikken. Wat nog best lastig is, want nu ik dit tik kijk ik nog vooruit naar zaken die al achter de rug zijn als u dit leest...Nu en straks, schrijver en lezer, vooruit kijken en achteruit blikken – verwarrend! Het doet me denken aan dat liedje van Sesamstraat dat ook over verwarring gaat: “Ik ben ik en jij bent jij maar als jij jij zegt, dan bedoel je mij....”

Op maandag 22 juni (voor mij morgen, voor u als lezer enige tijd geleden...) een nieuwe activiteit: *Zomers Politiek Café*. Ik ben reuze benieuwd wat dat gaat worden. Wie er geweest is, weet als-ie dit leest al hoe het was. Bedoeld om iedereen in de buurt die zich met de politiek wil bemoeien, de kans te geven om elkaar te ontmoeten en samen plannen te smeden. Dit op verzoek van een paar bewoners, die tijdens de ALV (een verslag daarvan vindt u op www.raadsherenbuurt.nl) vroegen welke actie de buurtvereniging onderneemt rondom Dieperhout, Nieuweroord en het Verkeersplan WP.

En op 4 juli is (was?) er weer een *buurttennistoernooi*, waarbij leden van Tennisclub de Leidse Hout en buurtbewoners die niet/ niet meer/ nog niet/ tennissen samen kunnen tennissen of jeu-de-boulen, met barbecue na afloop.

Twee heel verschillende activiteiten - in onze activiteiten in de loop van het jaar zit ‘voor elk wat wils’. Sportievelingen hebben het tennistoernooi en de *Raadsherenloop* (29 augustus weer!), koks kunnen hun kunsten vertonen bij de *zomerbarbecue* (ook 29 augustus!) en op 3 oktober, en kinderen hebben de viering van *Sint Maarten* en de *kindermarkt op Koninginnedag*. Borrelen, kennismaken met elkaar, contacten leggen en bijpraten kan natuurlijk bij alle activiteiten!

Voor de cultuurliefhebbers is er op zondag 8 november een *kunstmiddag in de Pauluskerk* op de Warmonderweg, waar buurtbewoners hun muzikale en artistieke kunsten vertonen. Meer informatie volgt, maar zet de datum vast in uw agenda! Mensen die graag willen optreden of exposeren, kunnen contact opnemen met Rianne Boonstra, één van de initiatiefnemers van de middag, e-mail rianniek@yahoo.com

In 2010 is er weer *lustrum*, dan vieren we 85 jaar Raadsherenbuurt. Wie hier al langer woont, herinnert zich vast de fantastische eerdere lustrumfeesten. Een paar buurtbewoners hebben zich al weer bereid verklaard om volgend jaar mee te helpen het lustrum te organiseren. Iedereen die ideeën heeft voor het lustrum of die het leuk vindt om mee te helpen met de organisatie, kan hierover contact opnemen met Eric Hazenbos, de secretaris van de buurtvereniging, e-mail Eric.hazenbos@online.nl of bestuur@raadsherenbuurt.nl.

Of het nu de politiek, kunst, of het lustrum in de wijk is, uw ideeën en inzet zijn welkom! Want de buurt komt pas tot leven door die ideeën en inzet van betrokken buurtbewoners. Het bestuur hoopt u allen te zien op een van de komende buurtactiviteiten!

Veel plezier met het lezen van deze buurtkrant – ook zo’n prima resultaat van gezamenlijke inspanning door buurtbewoners!

Namens het bestuur van de buurtvereniging,

Minke Holleman

Zie de achterkant van deze Raadsheer voor een overzicht van komende activiteiten in de buurt.

Concerten Leidse Hout

Vanaf 17 mei kunnen we weer genieten van de concerten in de Leidse Hout op zondagmiddag van 14-16 uur. De organisatie is in handen van de Vereniging van Vrienden van de Leidse Hout (secretariaat: Hanneke Mooi, Johan de Wittstraat 11; bent u nog geen lid: meld u aan!!).

Het resterende programma ziet er uit als volgt (wijzigingen voorbehouden, raadpleeg tevoren o.m. de Zondagskrant):

5 juli:	Old Rhine Jazz Band
16 augustus	Swinging Husband
23 augustus	Date727
6 september:	Ordinary Herry Shoppers
13 september:	Pumps in Blue
20 september:	Nieuw Leven
27 september:	Brassband Warmond

Gezondheidscentrum Leidse Hout start met avondspreekuur

Nanny van den Braken, huisarts

Op 1 juni 2009 zullen de huisartsen H. Boender en A.M. van den Braken starten met een avondspreekuur in *Gezondheidscentrum Leidse Hout*. Wij zijn de eerste huisartsen in Leiden dit doen. Het avondspreekuur is op dinsdagavond, omdat dan ook de polikliniek van het Diaconessenhuis open is. Patiënten kunnen zo nodig direct gebruik maken van laboratorium- en röntgenfaciliteiten in het ziekenhuis.

Het avondspreekuur is een extra service voor diegenen die, bijvoorbeeld door hun werktijden, geen gebruik kunnen maken van het reguliere spreekuur overdag. Zij kunnen overdag via de assistentes een afspraak maken voor het avondspreekuur.

Bereikbaarheid

Gezondheidscentrum Leidse Hout is vanaf 1 juni alle dagen telefonisch bereikbaar tussen 8.00 uur en 17.00 uur. Tevens op dinsdagavond spreekuur van 17.00 uur tot 21.00 uur van de huisartsen:

- Dhr. H. Boender: 071-5120266
- Mevr. A.M. van den Braken: 071-5283440

De beide huisartsen werken nauw samen in een hecht team met andere disciplines, o.a. fysiotherapie, diëtetiek, psychologie en orthopedagogiek.

Gezondheidscentrum Leidse Hout is gevestigd op
Houtlaan 55A, gebouw 'de Schans', 2334 CK Leiden
in het groene gebouw met rood dak aan parkeerplaats P1 van het Diaconessenhuis.

OPA - Oud Papier Actie

Regelmatig staat er een grote container in de Johan de Wittstraat, voor al uw oud papier.
De opbrengst gaat naar een goed doel, dat we jaarlijks samen bepalen tijdens de algemene ledenvergadering van de buurtvereniging.

Op de ALV van 6 april 2009 werd besloten de OPA-gelden van 2008 te doneren aan zorgkwekerij 'De Kievit' bij Endegeest. Het geld wordt bestemd voor educatie, in de eerste plaats voor cursusmaterialen.

Namens begeleiders, vrijwilligers en medewerkers van 'De Kievit' nogmaals dank.

De container staat er elke eerste week van de maand, van dinsdag tot vrijdag.
Dat betekent dat u er uw oud papier weer kwijt kunt op de volgende data:

Container plaatsing	Container ophaaldag
Dinsdag 7 juli	Vrijdag 10 juli
Dinsdag 4 augustus	Vrijdag 8 augustus
Dinsdag 1 september	Vrijdag 4 september

*Graag het papier een beetje achterin de container deponeren
(dat is handiger voor degenen die na u komen)*

Papiersnippers aanbieden in een tas of doos en de deur weer sluiten

Dank!

? ? ? **Ik zie, ik zie...** ? ? ?

Zoekplaatje zomer 2009:

Deze keer een wat moeilijkere, alhoewel de wat actievere buurtbewoners deze plek wel zouden moeten herkennen.

Leden van de redactie mogen wel meedoen, maar dingen niet mee om vermelding van de eerste juiste oplossing!

Weet je de oplossing? Stuur dan voor 13 september aanstaande een e-mail naar:

redactie@raadsheer.nl.

Succes!

De oplossing van het vorige zoekplaatje was een detail van het bord van de reddingsbrigade opslagloods aan de van Beuningelaan, tegenover nr. 22/24.

De eerste juiste oplossing kwam al snel binnen van mevrouw Marijke van der Meer uit de Antony Duycklaan.

Verder wisten Jeroen Hijzelendoorn, Matthijs Hooegeven en natuurlijk 'diehard' Janny van Nieuwkoop de juiste oplossing.

Wat is kunst? Enkele beschouwingen

Joke van der Meer, Van Oldenbarneveltstraat 41

Wat is kunst?

We vragen het aan een kunstenaar:

Joke van der Meer. Joke is afgestudeerd aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag in 1986. Joke heeft diverse tentoonstellingen gehad en is lid van Instock Galerie.

Zij geeft hieronder haar visie:

Kunst is de interpretatie van de werkelijkheid, gemaakt door een individu, de kunstenaar en gezien door de ontvanger, de beschouwer. De reden dat er zoveel verschillende vormen van kunst zijn en er zoveel opvattingen over kunstwerken zijn, is het gevolg van het feit dat we met vele variabelen te maken hebben, zoals:

- De werkelijkheid.
- De persoonlijkheid van de kunstenaar.
- De samenleving, het land waarin de kunstenaar en de beschouwer wonen. Aspecten van een samenleving zijn o.a. de culturele traditie en de politiek van een land.
- Het medium. (verf, staal, de computer, video enz.)
- De persoon van de beschouwer.

Een recensie van het werk van Tjebbe Beekman (1972), een succesvolle hedendaagse schilder woonachtig in Berlijn en geboren in Leiden, illustreert wat kunst kan zijn:

"(...) In 2003, an art critic defined the painting of Berlin Karl-Marx the Allee van Tjebbe Beekman as an urban inferno...

Beekman does not paint just simply town landscapes; it is as if each moment they burst from their joints, so much dynamics and movement can he manage to suggest. The city is for Beekman as a moving organism that grows and shrinks with the development of new buildings and deforestation at the same time. He exposes with his manner of painting the continuous dynamics of a metropolis.

Beekman paints spectacularly, but reflects also meaningful details. Ranges of buildings strewn with satellite dishes betray for example the hunger of the occupants for none-European media for their news broadcast.

Each painting stroke seems a signature, that's how fluently and accurate they have been put.

But the work of Beekman produces also a chaotic sight. This has to do with the use of (digital) photography of town pictures and buildings, which he treats on the computer. His buildings seem to yield sometimes or collapse. With his manner of painting Beekman exposes the ongoing dynamics of the metropole.

Either a bird flight perspective with which he gives a look down on the roofs of the city or if he chooses for a panorama view along the town edge, Beekman puts the correct proportions on the canvas with an seemingly obvious gesture.

Particular is that Beekman makes much of his work with it laying flat on the ground. Because of this he can use several materials and sorts of paint without colours running into each other."

Bewerking van tekst van Macha Roesink.

Indien u meer wilt weten over Tjebbe Beekman, kijk dan op www.tjebbebeekman.com

Vooruitgang in de kunst

Een interessante vraag is of er sprake is van vooruitgang in de kunst. Verandering in de kunst is er wel degelijk, aldus Joke. Werd in de middeleeuwen kunst slechts gebruikt voor het beeldend maken van de boodschap van het Christendom, sindsdien staat de beleving van het individu op de voorgrond.

"(...) Ook de laatste tijd is er iets aan het veranderen in de kunst. Of dit de laatste tien jaar zo is, of de laatste 50 jaar, is moeilijk te zeggen. Het gaat om een complex verschijnsel bij zeer uiteenlopende kunsten en in niet minder verschillende landen en culturele tradities. Hoewel er in de westerse samenleving steeds meer aandacht aan kunst wordt besteed, heerst er tegelijk een soort stuurloosheid, een gevoel van ijdelheid en willekeur dat deze aandacht uitholt, vluchtig maakt. De voorspelbare toekomst en een bevattelijk geordend verleden beginnen langzamerhand uit zicht te raken en daarmee de oriëntatie in het heden. De kunsten lijken in de pluriformiteit van het eigen succes hun identiteit en zeggingskracht te verliezen.

Deze hele ontwikkeling, of misschien juist dit gebrek aan ontwikkeling, gaat met een zeker onbeha-

gen gepaard. Is alles al gedaan en gezegd, is vernieuwing niet meer mogelijk? Zijn we op het gebied van de kunst werkelijk in een post-historische tijd terechtgekomen, waarin alles kan en dus niets meer telt? Het is duidelijk: de kunsten hebben het moeilijk en er gaan stemmen op dat ze hun tijd hebben gehad.(...).”

Bovenstaand citaat is van Maarten Doorman uit zijn proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor

aan de Rijksuniversiteit Limburg te Maastricht, ‘Steeds Mooier, over geschiedenis en zin van vooruitgangsideeën in de kunst’.

Tot slot.

Zelf ben ik van mening dat het maken van kunst de mens is aangeboren, net als het maken van gebouwen, bruggen en het telen van gewassen.

Interview met de goudsmid

Hans Rohlof, Van Oldenbarneveltstraat 38

Mijn partner, Paulina Verzijden, is goudsmid en maakt sieraden van zilver, goud en andere metalen. Ze heeft haar opleiding tot goudsmid van de bekende school in Schoonhoven bijna afgerond, en volgt momenteel een stage in Den Haag, bij de goudsmid Henk Trompper. Ze is lid van de Nederlandse Vereniging van Emaillers: momenteel ligt er werk van haar in een tentoonstelling in het Museum voor Vlakglas en Emaille in Ravesteijn. Vroeger heeft Paulina onder andere een weefopleiding gedaan in Gent (B).

Ze doet dit alles naast haar eigenlijke werk bij een offshore bedrijf.

Wat trekt je aan in het werken met metalen?

Je kunt heel veel verschillende structuren maken met metaal, zodat je je creativiteit op veel verschillende manieren kunt gebruiken. Je kunt metalen ook op veel verschillende manieren verwerken. Je kunt het in allerlei vormen gieten, je kunt het smeden, het aan elkaar solderen, en verhitten, zodat je het gemakkelijk kunt buigen en smeden. Je kunt ook verschillende metalen door elkaar verwerken, een Japanse techniek die Mokume Gane wordt genoemd. Er bestaat ook nog een techniek, Keum-Bo genoemd, waarbij je bladgoud op zilver laat smelten.

Ik ben zelf gek van emailleren, omdat ik houd van felle kleuren in sieraden. Bij emailleren smelt je verschillende kleuren gemalen glas op metaal, meestal koper. Het is een lastige techniek, waarbij je heel goed moet letten op het smeltpunt, en dus de oven goed in de gaten moet houden. Het gemalen glas moet ook heel egaal uitgestrooid worden. Er bestaat zelfs een vorm, venster-email genaamd, waarbij het email in een raamwerkje komt te hangen en als een soort mini-glas-in-lood-raam doorzichtig wordt: dat is de meest kwetsbare techniek.

Hoe komen de verschillende vormen in je hoofd op?
Moeilijk te zeggen. Die zitten gewoon in mijn hoofd. Dan lijkt ik voor een buitenstaander te dagdromen, maar dan ben ik aan het denken hoe de vormen gemaakt moeten worden en met welke techniek. Dan opeens komen de vormen eruit. Het duurt dan nog wel een tijd, voordat de sieraden daadwerkelijk gemaakt zijn: er gaat altijd →

vrij veel tijd in zitten. Zelden gebeurt het dat ik tijdens dat lange proces van idee verander; het oorspronkelijke beeld wordt ook het eindproduct. Ik ben dan er dan wel trots op dat het sieraad dan gemaakt is, zoals ik het in mijn hoofd had zitten. Tijdens het werk van de goudsmid kan er namelijk van alles mis gaan: al die slagen moet je winnen. Een kleine fout kan je hele werk teniet doen.

Word je ook beïnvloed door andere kunst?

Alles wat ik zie, inspireert me. Het is niet alleen ander kunst, maar bijvoorbeeld ook vormen in de natuur. De wolken, de wind die een boom scheef laat staan. De kleinste zaken kunnen me inspireren.

Natuurlijk ben ik altijd benieuwd naar wat andere goudsmiden maken: dan kun je niet alleen door vormen geïnspireerd worden, maar ook door het materiaalgebruik en door de techniek die ze toegepast hebben.

Welke andere goudsmiden trekken je bijzonder aan?

Als ik naar de historie kijk, ben ik helemaal verrukt van de meesterskunst van de goudsmiden in de Jugendstilperiode, zoals René Lalique. Dat waren echte meesters, en in die tijd werd email ook veel toegepast. Verder trof ik ook in Istanbul echte meesters aan: in landen als Turkije is nog veel waardering voor het echte handwerk.

Ben je ook nog beïnvloed door de periode dat je je met weefkunst bezig hield?

In die tijd heb ik leren ontwerpen. Ik hield me toen bezig met patronen en met kleurstellingen, en dat heeft mijn kijk op kunst sterk beïnvloed. Ik heb ook een keer een weefsel in een ring toegepast, dus de beide kunstvormen zijn goed te combineren.

Laatste vraag: kan ik je sieraden ook op internet zien?

En aantal sieraden staan op

<http://picasaweb.google.nl/Pverzijden/Jewelry?feat=directlink#>.

Een echte voorraad ga ik nog maken. De webpagina gaat dan aangepast worden.

Veel succes met je verdere werk!

Foto's: Hans Rohlof

Boerenbont en blauw

Atje van Leeuwen en Fons Vernooij, Fagelstraat 53

Het begon met een simpel oud bord van Boerenbont. Het was ander blauw dan de kleur op de borden die nog steeds in de winkel te koop zijn. Of eigenlijk, de kleur was niet anders, maar de penseelstreek. Boerenbont was altijd met de hand geschilderd op de borden, de kopjes en alle overige onderdelen van het eindeloze servies dat door de firma Regout van de Sphinx op de markt is gebracht. Maar het servies dat nu te koop is, heeft een opdruk van blauwe blaadjes, ook al zijn de bloemen nog steeds handmatig met rood en een gele stip aangebracht op het aardewerk.

Boerenbont servies komt ook niet meer uit een van de vele fabrieken uit Maastricht. Het embleem van de boogbrug over de Maas of de Sphinx van Regout of de leeuw van de Société Céramique is vervangen door de naam Boch. Deze firma uit België heeft de restanten van het eens zo roemruchte Maastrichtse aardewerk opgekocht en dan nog uitsluitend het type Boerenbont. Alle andere serviezen behoren toe aan de verzamelaars die eenmaal per maand een beurs houden op steeds wisselende plaatsen in Nederland.

Ach, wie maakt zich druk om een handjevol penseelstreken op een bord of kopje? Een freak die daar op let. Maar toch, als het je fascineert, blijf je erop letten. Het is het verschil tussen goedkeurend toehappen en misprijzend wegstijgen. Het is echt of het is niet echt. En als het echt is, vul je je collectie aan of koop je het voor anderen waarvan je weet dat ze het sparen. Schalen, deksels, soepkommen, eierdopjes en theepotten. Langzaam bouwt zich een arsenaal op van kunstwerkjes die je wel hebt, maar niet gebruikt.

Kopen gebeurt meestal op een beurs. Een enkele keer vind je nog wel eens een suikerpotje of een eierdopje voor een euro op de rommelmarkt van Koninginnedag, maar dat is zeldzaam. Als je echt mooi servies van Maastrichts aardewerk wilt, dan ben je aangewezen op een erfenis of een beurs. Of een echtscheiding, zoals wij ooit nodig hadden om een start te maken met ons tweede servies van Maastrichts aardewerk. Het eerste was het echte boerenbont dat nu ongebruikt de glazen keukenkast domineert, zodat we dagelijks onthand zijn in de keuken.

Het tweede servies kwam bij ons binnen via Els van der Loeff. Zij verzamelde al enige tijd servies voor ons op de reguliere antiekmarkten, maar wist ons nu te vertellen dat een bekende van haar een aantal verzamelingen serviesgoed in de aanbieding had. Wij gingen eens kijken en vonden enkele fraaie collecties, maar wel van beperkte omvang. Een daarvan was het zogenaamde 417, een soort boerenbont dat ook gele blaadjes heeft in het patroon. De deal was snel gesloten en wij waren de trotse eigenaren van een koffieservies, een theeservies, een schaal met eierdopjes, wat ontbijtbordjes en een gebakshoteltje waar een scherf vanaf gesprongen was.

De jaren daarna zijn we op beurzen van de Vereniging voor Maastrichts aardewerk op zoek gegaan naar een gebaksschaal en bijpassende gebakshoteltjes. We hadden een voorbeeld, dus dat moest niet

moelijk zijn. De gebaksschaal vonden we vrij snel maar met de gebakshoteltjes wilde het niet vlotten. En passant kochten we mooie stukken serviesgoed, die ongebruikt op een zwarte stelling in onze woonkamer staan te pronken. Te mooi om aan te raken, zoals een vierkante koekschaal met een plat deksel en een fruittest. Een fruittest? Ja, een fruittest, een schaal op pootjes met gaatjes erin om het water van het gewassen fruit naar het onderliggende bord te laten weglekken.

Pure opwinding voelden we eens toen op een beurs een origineel vierkant theelichtje van servies 417 te koop stond. Zomaar tussen allerlei ander serviesgoed. Ooit hebben we een bonbonnière met 6 piepkleine schoteltjes laten staan vanwege de vraagprijs, maar daar hebben we maanden lang spijt van gehad. Nu stond daar een prachtig theelichtje. Ik struikelde bijna om er direct bij te zijn. In een zaal met volgepakte tafels servies is dat een riskante aangelegenheid. Maar alles liep goed af en het theelichtje staat nu onder de theepot. En zo hoort het ook, zelfs als er nooit een waxinelichtje in brandt. Over de prijs volgt geen nadere informatie, maar we genieten elke dag van het geheel.

In onze jacht om het ontbijtservies compleet te krijgen, kwamen we eenmaal in gesprek met een man die uit een erfenis een groot servies had opgekocht. Teveel om allemaal mee te nemen naar de beurs. Een tochtje naar het platteland van Utrecht, bracht ons in een schuur die afgeladen was met servies 417. Ter plekke besloten wij ons tot het ontbijtservies te beperken en het dinergebeuren te negeren. Jammer van de prachtige aspergeschaal. Maar de botervloot, de kaasstolp en de chocoladekan met bekers waren toch wel erg aantrekkelijk om mee te nemen. Verzamelen kun je dat natuurlijk niet meer noemen, het is een vorm van opkopen, maar dat ziet niemand eraan af.

Inmiddels is het ontbijtservies bijna compleet, inclusief jampotjes en snijkoekschaal. Eenmaal hebben we ermee ontbeten. Vanwege de eierdopjes viel die eer toe aan Pasen, maar eerlijk gezegd was het geen rustig ontbijt. Een showservies is geen servies dat je gedachteloos gebruikt. Gemaakt ontspannen kijk je om je heen, hoe de diverse onderdelen in gebruik zijn, afgeruimd worden en zich op de aanrecht opstapelen. Gelukkig staat het nu weer netjes in de kamer op de planken van de zwarte stelling. Te wachten op zijn voltooiing, want na dat ene beschadigde gebakshoteltje, hebben we nooit meer ergens 417 vierkante gebakshoteltjes gezien. Als u bij toeval van die schaaltes heeft, of iemand weet die ze heeft, houden we ons ten zeerste aanbevolen.

Schilderen en tekenen!

Judith de Jong

Schilderen en tekenen! Zelfs toen ik nog maar een klein meisje was vond ik het al heerlijk om te doen. En ook toen ik ouder was, kon ik er geen genoeg van krijgen. Maar je kent dat – een gezin en een drukke baan... Ik had het er vaak moeilijk mee dat er zo weinig tijd overbleef voor mijn passie. Maar een jaar of tien geleden was er ineens volop gelegenheid. Ik nam les, sloot me aan bij een schilderscollectief, bezocht de Vrije Academie in Den Haag en was een groot deel van de week in de weer met de beeldende kunst. En zo is het nog steeds. Ik kan daar helemaal in opgaan en naarmate mijn ervaring groeit, gaat het schilderen me steeds gemakkelijker af. Een portretje? Daar draai ik m'n hand niet voor om. En vaak lijkt het ook nog. Landschappen, bosgezichten, naakten, groepsportretten, daar struikelen we over hier in huis. Ik beheers het werk met olieverf, aquarel, pastel, zeefdruk en nog een en ander. Over mijn productiviteit zul je mij dus niet horen klagen.

Daar kwam bij dat ik ook groeide in dit vak. Van huis uit ben ik een beetje conservatief en ik hou er niet van mezelf op de voorgrond te dringen. Ik heb een hekel aan het abstracte werk en toen je een jaar of vijf geleden nauwelijks met naturalistische schilderijen voor de dag kon komen voelde ik me wel eens geïsoleerd. Maar toch had het contact met mijn vrijzinnige collega's een gunstige uitwerking. Mijn stijl werd lossier en vrijer en mijn palet steeds gedurfter. Maar met één ding heb ik nog steeds grote moeite. Ik kwam tot de ontdekking, dat mooi schilderen op zich niet genoeg is. Je moet er een mooi verhaal bij kunnen vertellen en in een paar woorden duidelijk maken welke diepe drijfveren aan je werk ten grondslag liggen. Je begrijpt dat ik aan dat diepzinnige gedoe een broertje dood heb. Waarom is een mooi schilderij niet genoeg?

Maar toch, langzaam begint zich iets af te tekenen van een eigen, persoonlijke stijl, een visie op de werkelijkheid waardoor ik me onderscheid van de anderen en die niet zo moeilijk in woorden is te vangen. Door al die ogenschijnlijk gewone beelden die ik maak komt steeds duidelijker een licht ironische, maar toch poëtische visie naar voren. De hele dag loop ik te spieden naar situaties die passen in dit patroon, vaak met een camera in de hand om het

moment vast te leggen. En dan ineens ... pats! Daar heb ik er weer een. Een jonge moeder snelt op de fiets door het weiland, één kind voor en een achterop, met een ballon aan een touwtje erachter. De lucht is blauw en de wei staat vol fluitekruid. Aan de fiets ontbreekt een stang die het voertuig stevigheid had moeten geven. Dat detail versterkt de indruk dat het drietal vliegt, naar een onbekende bestemming. 'De ontbrekende fietsstang', heet dat schilderij. Er is er ook een dromerig, wat mysterieus jongentje in het oerwoud, met grijnzende lui-aarden in het groen. Of een stralend middelbaar echtpaar, zij met parelketting en hij aan het stuur, in een minuscuul autootje op een lommerrijke landweg: 'samen gelukkig in de kleine wagen'. Eind september laten mijn broer Dick (een bevoegen beeldhouwer) en ik samen iets van ons werk zien in de Galerie "De Zoutkeet" bij het Groene kerkje in Oegstgeest.

Het is allemaal heerlijk, en ik geniet van iedere dag. Maar soms, soms word ik wel eens weemoedig. Overall om mij heen zie ik mensen in de weer met hun kunst, het een nog mooier dan het ander. En het worden er steeds meer. Het lijkt wel of de hele wereld ermee bezig is. Waarom doen we dat allemaal? Wat moeten we met al die huisvlijt? Als ik daaraan denk, dan krijg ik soms de neiging om de hele zoi in de vliko te gooien.

Maar toch is dat onzin, want al die kunst is wel degelijk belangrijk, en niet zo'n beetje ook. Al die mensen zijn verward in een ingewikkeld leerproces, een worsteling om een steeds scherper visie op hun omgeving te krijgen, een zoektocht naar betekenis en zingeving. We werken aan een kompas waarmee we de weg kunnen zoeken. Juist dat er zoveel mensen mee bezig zijn betekent dat het hier niet alleen gaat om de bevrediging van individuele behoeften, maar om een maatschappelijke zoektocht.

Judith verzorgt steeds de tekeningen op de voorkant van de Raadsheer.

Kunst in middeleeuwse boeken

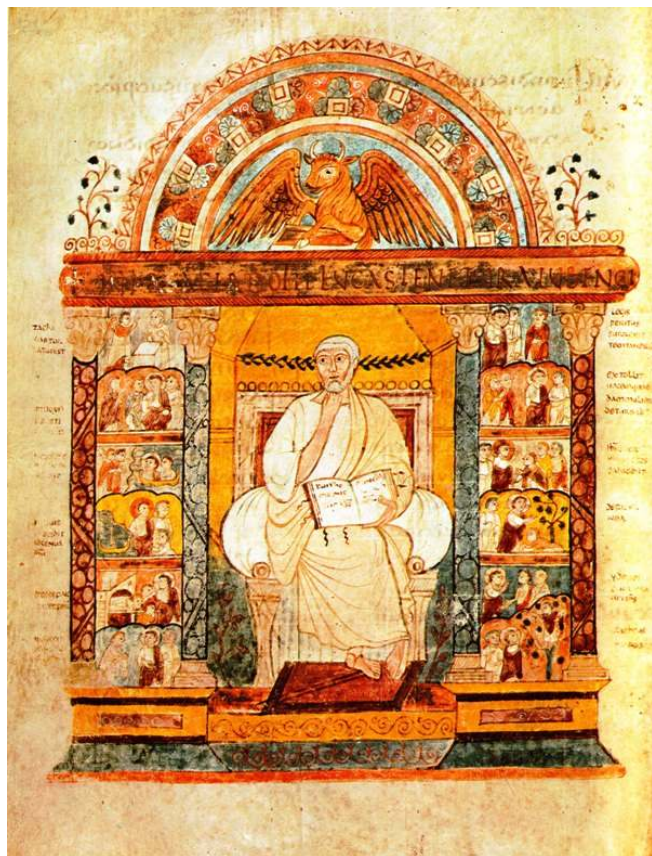
Jos A.A.M. Biemans, Fagelstraat 25

Van oudsher zijn boeken niet alleen tekstdragers maar ook beelddragers. Dat gold al voor de papyrusrollen uit de Klassieke Oudheid. Er zijn fragmenten van papyri bekend met daarop afbeeldingen die de tekst illustreren. Daarnaast weten we dat er rollen waren met auteursportretten. Ook toen de papyrusrol tijdens de vierde eeuw van onze jaartelling langzaam vervangen werd door het doorbladerbare boek van perkament – en later papier – is dat in feite altijd zo gebleven. Natuurlijk werden en worden lang niet alle boeken van illustraties voorzien. Moderne romans, dichtbundels, detectieverhalen maar ook heel veel non-fictie, alles vaak in niet al te grote oplagen op de markt gebracht als eenvoudige paperbacks, zijn vrijwel nooit geïllustreerd. Ook de nog eenvoudiger uitgevoerde en daardoor tevens goedkopere pockets kennen gewoonlijk geen plaatjes. Illustraties, vaak veel, in kleur en royaal van formaat, vinden we vooral in kunstboeken, tuinboeken, kookboeken en allerlei boeken voor de koffietafel. De laatste categorie kan in hoge oplagen gedrukt worden en is dan toch betaalbaar voor een groot publiek. Moderne kleurendruktechnieken en het gebruik van papiersoorten

die niet alleen geschikt zijn voor het afdrukken van tekst maar ook van afbeeldingen, helpen mee om de productiekosten relatief laag en de kwaliteit van het boek verrassend hoog te houden.

Ook in de Middeleeuwen werden er boeken gemaakt met versieringen en illustraties. Middeleeuwse boeken werden één voor één en heel vaak op bestelling vervaardigd. De tekst werd letter voor letter geheel met de hand geschreven door een boekschrijver of kopiist. Vandaar dat we het boek van vóór de uitvinding van de boekdrukkunst (rond 1450) kortweg een ‘handschrift’ noemen. De producent en de koper bepaalden samen hoe het boek eruit zou gaan zien, eenvoudig of kostbaar. De klant kon desgewenst zelf het schrifttype uitkiezen waarin de tekst geschreven zou worden en besliste of er versieringen en/of afbeeldingen in het boek zouden komen. Dat hing grotendeels af van de prijs voor het schrijven, decoreren en illustreren en de beschikbare financiële middelen. Ook het gebruik van het boek speelde een rol. Aan een bijbel voor eigen gebruik werden andere eisen gesteld dan aan het grote, in een met edelstenen verfraaide band gestoken pronkboek met de vier evangeliën dat in het koor van een kathedraal op een rijkversierde lessenaar prijkte en letterlijk en figuurlijk als ook tastbaar het Woord Gods representeerde. Vaak werd zo’n kostbaar en imposant boek geopend aan het begin van een der evangeliën en begon de tekst daarvan – meestal op een rechterbladzijde – met een gouden of geschilderde beginletter (een initiaal). In de marge daarbij waren bijvoorbeeld heiligen geschilderd, bladranken en bloemen. Op de tegenoverliggende linkerbladzijde stond dan een portret van de evangelist als auteur, eveneens kostbaar geschilderd.

Zulke rijkversierde handschriften zijn uitzonderingen, voorbehouden aan rijke abdijen, vorsten en andere hooggeplaatsten in kerk en wereld. Gewoonlijk bleef de decoratie van een doorsnee handschrift

Auteursportret in laat-antieke, Griekse stijl van de evangelist Lucas met boven hem zijn symbool: de gevleugelde stier. Deze boekschildering staat in het evangeliarium dat Augustinus, de eerste aartsbischop van Canterbury, naar verluidt in 597 uit Rome meebracht naar Engeland. Het handschrift werd tegen het einde van de zesde eeuw vervaardigd in Italië of Frankrijk.

beperkt tot een rode of blauwe initiaal met eenvoudig schilderwerk of simpele penwerklijnen. Hoe kunstig ook, dat kan men nauwelijks kunst noemen. Deze vorm van decoratie is vooral functioneel. Het begin van de tekst van het totale werk, van de hoofdstukken, van de paragrafen of van opeenvolgende episodens binnen het verhaal wordt steeds aangegeven met behulp van initialen. Deze beginletters weerspiegelen zowel wat hun grootte betreft als in de uitvoering en versiering de hiërarchie van de verschillende tekstonderdelen en maken het de gebruiker van het boek makkelijker om de structuur van de tekst te begrijpen of te zoeken naar specifieke onderdelen van de tekst. Al deze eenvoudige structurelementen werden gewoonlijk uitgevoerd door de kopiist. Voor het betere teken- en schilderwerk, zoals voor figuratieve voorstellingen in de marges rond de tekst of voor miniaturen, was een andere vakman nodig, de miniaturist of boekschilder. Alleen wanneer voor bijzonder kostbare boeken ook artistieke prestaties geleverd moesten worden, werden echte kunstenaars ingeschakeld.

Voor de kunstliefhebbers onder de vorsten hebben als mecenas kunstenaars van naam aangetrokken om prachtige kunstwerken te maken voor de inrichting van hun kastelen of paleizen, dan wel voor kerken en andere officiële gebouwen in de steden zoals het stadhuis. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om kunstvormen die aan het gebouw verankerd zijn, zoals schilderijen op wanden en aan plafonds of houtsnijwerk rond deuren en in traphuizen en aan beeldhouwwerk aan de schouwen van de open haarden. Daarnaast kunnen we denken aan enorme vloer- en wandtapijten, aan fraaie gesmede kroonluchters, aan monumentale houten of stenen sculpturen of aan grote beschilderde panelen. Omdat sommige vorsten niet steeds op een en dezelfde plek verbleven, ontstond er behoefte aan kunstobjecten die van de ene plek naar de andere meegenomen konden worden. Een mooi voorbeeld bieden de hertogen van Bourgondië.

Filips de Stoute, die tussen 1363 en 1404 het Bourgondische hertogdom bestuurde, resideerde in Dijon en heeft de ontplooiing van de kunsten sterk gestimuleerd. De stad dankt aan Filips' mecenaat bijvoorbeeld vele prachtige beeldhouwwerken van Claus Sluter. Deze kunstenaar was afkomstig uit Haarlem en had grote faam verworven in Brussel. Filips de Stoute had hem naar Dijon gehaald waar hij in 1389 de leiding kreeg van het hertogelijk atelier. Samen met andere beeldhouwers uit de Nederlanden, uit Frankrijk en Spanje, droeg Sluter aanzienlijk bij aan de ontwikkeling van een eigen Bourgondische stijl en maakte hij via de leerlingen

van het atelier ook school. Wat voor de beeldhouwkunst gold, zien we ook bij andere kunstvormen, zoals de schilderkunst. Dijon werd het culturele centrum van die tijd.

Filips kleinzoon, Filips de Goede, hertog van 1419 tot 1467, was minder honkvast dan zijn grootvader. Hij reisde door zijn hertogdom en verbleef nu eens een paar maanden hier om daarna weer enige tijd elders door te brengen. Hij bereisde niet alleen het Franse deel van zijn hertogdom, maar kwam ook graag en dus veelvuldig naar de meer noordelijke delen, zoals naar Brussel, het centrum van de Zuidelijke Nederlanden die ook tot het rijk waren gaan behoren. Ook hij verbond aan zijn hof kunstenaars van diverse soort, die hij met zich mee liet reizen door het uitgestrekte hertogdom. Het reizen en trekken verklaart ongetwijfeld in belangrijke mate dat deze Filips, anders dan zijn grootvader, vooral 'transportabele kunst' liet maken. Edelsmeden maakten sierraden, tafelgerei en andere kunstvoorwerpen van goud en zilver, wevers maakten door kunstenaars ontworpen wandtapijten en ook schilders produceerden werk van kleinere afmetingen. Bovendien hield Filips de Goede van boeken. Bij zijn dood liet hij een bibliotheek van ca. 900 handschriften na! Latijnse teksten liet hij vertalen in het Frans, hij schakelde auteurs in om nieuwe teksten te schrijven en natuurlijk moesten de handschriften met deze teksten prachtwerken worden. De beste kopiisten, decorateurs en miniaturisten werden ingehuurd. Gezamenlijk produceerden zij topstukken zoals een meerdelig werk met de *Miracles de Notre-Dame*, een schitterend brevier met miniaturen in grijstinten (grisailles) en een geïllustreerde geschiedenis van Henegouwen, thans vrijwel allemaal in de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, waar zich nog steeds de kern van de Bourgondische bibliotheek bevindt. De bibliofilie van Filips de Goede was kennelijk in de genen van zijn nazaten opgenomen, want ook zijn zoon Karel de Stoute, hertog van 1467-1477, en diens dochter Maria van Bourgondië (1457-1482), echtgenote van aarts hertog Maximiliaan van Oostenrijk, lieten schitterende handschriften maken.

Er was in Europa een bibliofiele traditie ontstaan. Kopiisten, boekschilders en boekbinders werkten samen in de omgeving van de koningen, hun familieleden, andere edelen en hoge geestelijken zoals bisschoppen, om in hun behoefte aan prachtige boeken te voorzien. Bekende voorbeelden zijn de Franse koning Karel V, koning van 1364 tot 1380, bouwer van het middeleeuwse Louvre en stichter van een schitterende bibliotheek, en zijn broer Jean, hertog van Berry voor wie de gebroeders Paul,

In presentatieminiaturen werd vaak de aanbidding van een boek aan de opdrachtgever vastgelegd. Hier zien we de presentatie in 1448 van de Kroniek van Henegouwen aan Filips de Goede, waarschijnlijk door de vertaler ervan, Jean Wauquelin. Sommige personen zijn goed herkenbaar; van links naar rechts: Jean Chevrot, de bisschop van Doornik, kanselier Nicolas Rolin, de hertog zelf, diens zoon Karel de Stoute, en enkele ridders van het gulden vlies. In de marges rond de tekst zijn de wapens geschilderd van de gebieden waarover Filips regeerde, met in de bovenmarge zijn eigen wapen. De gouden vuurslagen in de marges verwijzen naar de keten van het gulden vlies.

Herman en Jan van Limburg enkele topstukken van bladgrote miniaturen voorzagen (hun miniaturen in de *Belles heures* van Jean, duc de Berry, waren in 2005 te zien in Museum Het Valkhof te Nijmegen). Verder kan men denken aan Wenzel van Bohemen, die van 1378 tot 1419 niet alleen koning van Bohemen was maar ook Rooms koning, en voor wie verscheidene bijbels, juridische en astronomische werken rijk verlucht werden. Een ander, wat later voorbeeld was Matthias Corvinus, tussen 1464 en 1490 koning van Hongarije; hij resideerde weliswaar in Wenen en Praag, maar liet meer dan eens kostbare handschriften maken in Italië, vooral in Florence, die in een uitbundige renaissancestijl werden uitgevoerd. In de vijftiende eeuw liet Katharina van Kleef, hertogin van Gelre, onder meer een prachtig gebedenboek maken door een anonieme,

buitengewoon vaardige meester (diens werk zal vanaf oktober tot het einde van dit jaar eveneens bezichtigd kunnen worden in Museum Het Valkhof).

Ook in de steden ontstonden ateliers waar prachtige handschriften werden geproduceerd voor kapitaal-krachtige patriciërs en de nouveau riche die de levenswijze van de vorsten trachtten te imiteren en dus eveneens mooie boeken wensten te bezitten. Dat we hier met echte kunst van doen hebben is zonneklaar. De tekst was voor bibliofielen niet meer de enige of belangrijkste reden om een handschrift te laten maken, het ging er om boeken als rijkversierde en kostbaar geïllustreerde kunstvoorwerpen te vervaardigen die in 'het bibliotheekgedeelte' van de kunstverzameling konden worden opgenomen.

Tuinen: Kunst met een grote en kleine K

Cora Koning, Van Beuningenlaan 10

Wordt Engeland wel gezien als het episch centrum van de tuinkunst, ook Nederland heeft zich in de loop der tijd stevig op de kaart gezet. Wij kennen grote namen als Jan Zocher (overleden in 1870) die de landschapstuin in navolging van de Engelse Capability Brown in Nederland introduceerde. Een voorbeeld van zijn werk is het Vondelpark.

In de twintigste eeuw was het Mien Ruys (overleden in 1999) die furore maakte met het gebruik van spoorbielzen en daardoor de bijnaam 'Bielzen Mien' verwierf. Zij heeft met name de stadstuin veel aandacht gegeven en heeft met haar werk aangetoond dat er van kleine ruimtes veel te maken is. Vorige week wandelde ik nog, fotograferend in de tuinen die ze in Dedemsvaart heeft nagelaten. Ik verbaasde me over de tijdloze, praktische en mooie oplossingen die ze toepaste. De Nederlandse tuinarchitecten hebben veel aan haar input te danken. Bezoek de tuinen eens en ga dan ook langs de kwekerij van Coen Jansen in Dalfsen, niet ver er vandaan. Prachtige planten!

Nu is het vooral Piet Oudolf die ook met zijn internationale projecten wereldwijd de aandacht trekt (bv Battery Park, New York). Hij is een belangrijk vertegenwoordiger van de 'New Wave Planting', een hedendaagse stroming waarbij de natuurlijke uitstraling van planten en plantcombinaties centraal staat. De kwekerij van zijn vrouw Anja verkoopt (in Hummelo) hun assortiment dat bestaat uit veel grassen en prachtige natuurlijk ogende planten. Ook zijn privé tuin die naast de kwekerij ligt, is de moeite waard.

Tot zover in vogelvlucht wat Kunst met een grote K. Maar is er ook niet kunst met een kleine k? Ik denk bijvoorbeeld aan een klein tuintje waar iemand zijn ziel en zaligheid in heeft gestopt en daar zelf innig tevreden mee is. En of dat nu architectonisch verantwoord is of niet: het is zijn stukje groen dat voldoening geeft. Dat kan een stukje achtertuin zijn, maar kan zelfs langs de straat liggen. Als laatste project heb ik veel van dat soort kleine stukjes groen in een heel aantal steden in Nederland gefotografeerd, omdat ik zelf altijd ongelooflijk geniet van die kleine onverwachte oases in onze steeds stenigere omgeving. En geloof me, het is vaak een hele kunst wat mensen op een paar m2 weten te klaren!

Ik heb mijn foto's en impressies in een boekje gebundeld in de hoop dat het mensen inspireert hun leefomgeving op te groenen:

Gevelgroen en Stoeptuinen

Uitgeverij TERRA, €12,95

Verkrijgbaar o.a. bij de Kler, De Kempnaerstraat.

Hieronder wat suggesties voor een heerlijk dagje naar het oosten van het land, misschien wel twee....:

- ✓ Tuinen Mien Ruys, Moerheimstraat 84, 7701 CG Dedemsvaart
www.mienruys.nl
- ✓ Kwekerij Coen Jansen, Ankumer Es 13a, 7722 RD Dalfsen
www.coenjansenvastplanten.nl
- ✓ Kwekerij Anja Oudolf, Broekstraat 17, 6999 DE Hummelo
www.oudolf.com

Foto's: www.corakoning.nl

De Leidse Hout

Peter Bas Backer, Johan de Wittstraat 48

Ooit eens uitgespaard in een bouwplan
als een volkspark voor alle getijden;
gegraven en gedregd door wel vijftig man:
een rustoord voor werkend Leiden.

Refrein:

*O Leidse Hout, O Leidse Hout!
Je bent geen regenwoud, maar 't is wel zomergoud
dat blinkt in je vijvers, geurt in je nevels,
weerklinkt in het lied van je merels.*

Het werd tenslotte, na tachtig jaar,
dat groene eiland in een verkalkt landschap,
rustplaats voor “bleek-neus”^{*)} Leienaar en moegevlogen ooievaar,
Speelplaats voor kinderen, harmonie, werfpop en rap.

(Refrein)

Maar de reis van tachtig jaar moet gememoreerd,
want de Leidse hout heeft vrienden en belagers;
en werd door de één gekoesterd, verzorgd en vereerd,
maar was ook oogmerk en prooi van geldjagers.

(Refrein)

En wie dacht dat overheden steeds de natuur sparen
komt soms bedrogen uit, want stedelijke besturen
kunnen hun klus niet zonder geld en groei klaren;
snoeien doen ze ook wel voor het bouwen van muren.

(Refrein)

Nog verder, dat begrijp ik, gaat het bouwbedrijf,
dat heeft immers maar een enkel doel en belang.
Maar wie zorgt dat er evenwicht blijft
tussen groen en grijs, rust en rumoer, zagen en zang?

(Refrein)

Nog steeds was voor menigeen de Hout leven en lust,
al sleutelde Leiden wel aan het parkplan voor een busbaan
of een rijtje herenhuizen ten koste van groen en rust;
maar de Hout-comités en -verenigingen brachten dit tot staan.

(Refrein)

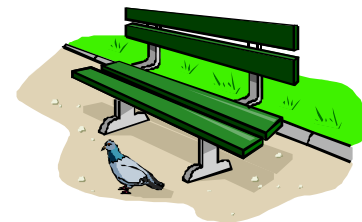
Wat mooier bekroning van geduld kan een park zich denken
dan bevorderd te worden tot gemeentelijk monument,
terwijl juist dan de ijsvogel zijn pracht komt schenken
en de ooievaar toch weerkeert met de vroege lentes.

(Refrein)

Maar ach, aan het einde van de tachtig jaar is ook de crisis terug;
Waar gaan wij een tweede wandel- en speelpark aanleggen?
Waar bieden we joggers, wandelaars, vogelaars meer schone lucht?
opdat in 2089 Leidenaars kunnen zeggen:

“dat is wat de crisis en een wijs besluit van 2009 ons nalieten”.

(Refrein)

^{*)} ‘bleekneus-Leidenaar’ van J.H.Speenhoff in zijn gedicht
“Voor den Leidschen Hout” in feestgids van 3 oktober 1927.

Marcel Pinas en de erfenis van de Marrons in Suriname

Liesbeth Verhage, Johan de Wittstraat 24

Marcel Pinas woont en werkt in Suriname waar hij in 1971 is geboren in het district Marowijne als afstammeling van één van de Marronvolken, de *Ndyuka*. De Marrons zijn ontsnapte slaven, die zich gevestigd hebben in de binnenlanden van Suriname. Hier ontwikkelden zij hun eigen cultuur en schrift.

Op de lagere school in de Marowijne viel de jonge Marcel Pinas al snel op door zijn tekentalent. Op het Nola Hatterman Instituut in Paramaribo kreeg hij de mogelijkheid zijn talenten te ontwikkelen. Hij vervolgde zijn opleiding op Jamaica en uiteindelijk aan de Rijksakademie in Amsterdam.

Zowel de schilderijen als de ruimtelijke installaties van Marcel Pinas hebben als thema de cultuur van de Marrons. Om de rijkdom van zijn cultuur te tonen, past Pinas in zijn werk symbolen toe die de Marrons gebruiken in hun schilderwerk en houtsnijwerk. De tembé symbolen zijn terug te voeren op de tijd dat de slaven uit Afrika naar Suriname gebracht werden. Het Afakaschrift is ontwikkeld in het begin van de vorige eeuw toen één van de voorvaders van Pinas, Afaka, een droom had waarin een geest hem opdroeg een schrift te ontwerpen voor zijn stamgenoten die tot op dat moment analabeet waren.

De Marrons en hun cultuur in het binnenland hebben sterk te lijden gehad van de binnenlandse oorlog tussen Bouterse en Brunswijk in de jaren tachtig. De installaties en schilderijen van Pinas maken de Marrons en de rest van de wereld bewust van de rijkdom van hun cultuur. Hij doet dat bijvoorbeeld ook door het bouwen van een kunspark in het Marowijnegebied om het district tot ontwikkeling te brengen. Hij gelooft in de kracht van kunst om een gemeenschap boven zichzelf uit te laten stijgen, hij werkt samen met de jongeren en biedt hen hoop voor de toekomst.

Sinds een paar maanden hangt bij ons zijn schilderij *Doti Tembé* ('vuile tekens') aan de muur. Voor mij is dit schilderij een soort thuiskomen. Als kind woonde ik in het binnenland van Suriname in het gebied van een andere Marronstam, de *Saramacangers*. De tekens die Pinas gebruikt zijn echter dezelfde als in het houtsnijwerk waar ik mee opgroeide. De aandacht die Marcel Pinas geeft aan

het behoud van de cultuur van mijn oude vriendjes en vriendinnetjes spreekt mij enorm aan en is ontroerend. Ik zou jullie dan ook van harte willen aanbevelen om het werk van deze kunstenaar met sterk culturele drijfveren te gaan bekijken.

Op dit moment heeft Marcel Pinas twee exposities in Nederland. Het Stedelijk Museum Schiedam organiseert van 24 mei tot en met 23 augustus 2009 de presentatie 'Unisono 20: Marcel Pinas. KIBII WI' (bescherm ons). Het gemeentemuseum Den Haag organiseert in galerie Gemak de tentoonstelling 'Kibri a Kultura' tot en met 21 juni 2009.

In het Tropenmuseum in Amsterdam is zijn werk in de permanente tentoonstelling opgenomen als verbinding tussen de afdeling Zuid-Amerika en Afrika.

Foto: Liesbeth Verhage

Ketting-interview met Jac Peeters, Johan de Wittstraat 20

Ad Littel, mijn voorganger in deze interviewserie, sprak zijn bewondering uit voor de manier waarop ik mij als blinde in onze maatschappij weet te red- den; maar ook op het praktische, alledaagse vlak "bewonderenswaardige dingen" kan en doe.

Wel Ad, ik beschik niet over bijzondere gaven of talenten die mij dit mogelijk maken. Het is vooral een kwestie van woekeren met je beperkte talenten en mogelijkheden. Ik vind trouwens dat iedereen die opdracht heeft, of in elk geval zichzelf zou moeten stellen. Er zijn ook een heleboel dingen die ik niet kan. Om die op te lossen heb ik, net zoals iedereen, andere mensen nodig die hand- en span- diensten verlenen. Maar er is in mijn geval inder- daad wel enige specifieke ondersteuning nodig. Daarvoor zijn in mijn directe omgeving gelukkig mensen beschikbaar.

Nu we het hier toch over hebben: ik zoek, eerlijk gezegd, er nog wel iemand bij die het leuk vindt om af en toe op een mooie dag in het weekend met mij op mijn tandem tochtjes in de omgeving te maken. Ik ben een recreatieve fietser, maar ik hou wel van lekker doorfietsen. Met wie zich hierdoor aangesproken voelt zou ik graag in contact willen komen om te zien of we een deal kunnen maken.

1. Wanneer en waarom ben je in de Raadsherenbuurt komen wonen?

In 1993. Yvonne en ik zochten destijds een huis, ergens in het midden tussen Den Haag en Haarlem, waar we respectievelijk werkten. Een ruim huis in een aardige buurt, op loopafstand van een prominent treinstation. Ja, en dan kom je haast vanzelf terecht in de Raadsherenbuurt in Leiden. We hadden tijdens onze zoektocht zelfs de Johan de Witt- straat, waar we nu wonen, als voorkeursstraat aangemerkt!

2. Wat is het mooiste originele detail in je huis?

Ons huis beschikt over veel originele details, mede doordat het aan de 'kaalslag' van de jaren '70 is ontkomen. Zo zijn de schuifdeuren met bijbehoren- de vier kasten in de woonkamer en alle glas-in- loodramen nog aanwezig. De loden waterleiding hebben we een paar jaar geleden overigens maar laten vervangen! Maar het meest intact is de wc op de begane grond. Daarin is vrijwel alles nog origi- neel, inclusief hooghangende, halfronde porselei- nen stortbak.

3. Wat is je favoriete buurtactiviteit?

De jaarlijkse algemene ledenvergadering van de Vereniging Raadsherenbuurt. Niet dat ik erg dol ben op vergaderen. Maar in twee uurtjes tijd weet je wat er in de buurt speelt en kun je over allerlei za- ken van gedachten wisselen. Bovendien leer je je buurtgenoten en pappenheimers kennen.

4. Als de Raadsherenbuurt € 50.000 zou krijgen om de buurt te verbeteren of te verfraaien, hoe zou jij dat dan doen?

Ik zou een overdekte ontmoetingsplek met zitbank- jes laten inrichten. Maar ik weet niet precies waar dat zou kunnen. Misschien op het Rozenpleintje in de Johan de Wittstraat?

5. Hoe ga je naar je werk en hoelang doe je daarover?

Ik begin te lopen naar het NS-station Leiden; neem vervolgens de trein naar Haarlem en leg het laatste stukje naar het Provinciehuis van Noord-Holland per taxi af. Dat duurt in totaal 50 minuten.

6. Wanneer en hoe heb je voor het laatste gebruik gemaakt van wat Leiden aan cultuur te bieden heeft?

Ik heb in april het halfjaarlijkse concert van het Leids Barok Ensemble in de Lokhorstkerk bijge- woond. Dat is een zeer verdienstelijk spelend ama- teurorkest, dat precies mijn muziek op haar repertoire heeft staan. Bovendien heb ik het voor- recht om de vaste opnametechnicus te mogen zijn. Het volgende concert in Leiden vindt eind septem- ber plaats.

7. Welke krant lees je, op welk moment van de dag en hoelang doe je daar over?

Ik lees geen dagblad, maar luister in ieder geval elke dag naar het radioprogramma Met het Oog op Morgen. Ik lees wel de weekbladen Vrij Nederland en Intermediair.

8. Wat komt spontaan bij je op bij het thema (‘(Ver)bouwen’) van de volgende Raadsheer?

Ik verwijs hier naar vraag 9!

9. Welke vraag zou je jezelf hier willen stellen? En natuurlijk willen we ook je antwoord graag vernemen.

Zou het niet mogelijk zijn om in de Raadsheerenbuurt weer wat meer (zondags)rust terug te krijgen?

Die rust wordt steeds vaker verstoord door ijverige bewoners die het onderhoud en de verfraaiing van hun huizen zelf ter hand nemen en dat vaak doen met lawaaierige, professionele apparaten.

Mijn antwoord op deze vraag is dat ik denk dat dat mogelijk is. Maar daarvoor is wel ieders medewerking nodig.

Ik haak met mijn wens in op een dergelijke hartenkreet van Gijsbert van Es, enkele jaren geleden in dit blad geslaakt. (Sorry voor de wat late steun, Gijsbert!)

Om een lang pleidooi kort te houden: ik stel voor om op zondagen het gebruik van elektrische zaag-, boor-, slijp- en schuurmachines - zoveel mogelijk te beperken. Ik doel natuurlijk op grote klussen; niet op het boren van een gaatje in de muur voor een schilderijtje.

We zeggen altijd graag tegen "buitenstaanders" dat we in zo'n leuke, rustige buurt wonen. Welnu, laten we dat handen en voeten geven!

10. Wie mag de volgende vragenlijst beantwoorden en waarom heb je hem/haar gekozen?

Arnoud Visser uit de Fagelstraat. Arnoud is een actieve, gedreven man. Ik bewonder met name de inzet, waarmee hij, naast zijn drukke baan aan de universiteit, zijn gezin met twee visueel-gehandicapte kinderen begeleidt. Waar haalt hij die energie vandaan?

Een uitgave van de **Vereniging Raadsherenbuurt, Leiden**

Kopij: inleveren, bij voorkeur per e-mail (zie *redactie-adres*)

- *Tekst in Word bijlage (dus niet als mail-tekst), zonder opmaak.*
- *Foto's en andere illustraties graag als aparte bijlage in de mail.*

Illustratie voorplaat:	Judith de Jong, Johan de Wittstraat 22, tel. 515 3947
Bezorging:	Django en Morris Beek & Idse Kuipers
Oplage:	325 exemplaren

Redactie

- *Eindredactie* *Redactie-adres:*
redactie@raadsherenbuurt.nl
- Erik Hansen *Opmaak*
Fagelstraat 24, tel. 515 6093
- Jeroen Hiemstra *Fotografie* (tenzij anders vermeld)
Fagelstraat 15, tel. 512 1213
- Janny van Nieuwkoop Van Oldenbarneveltstraat 28,
tel. 517 2176
- Ton Staphorst Johan de Wittstraat 52, tel. 517 0264
- Annet van der Velden Van Slingelandtlaan 9, tel. 515 0205
- Lilian Visscher Warmonderweg 27, tel. 565 1551

Bestuur

- ❖ Jurgen van der Velden *Voorzitter*
Van Slingelandtlaan 9, tel. 515 0205
- ❖ Alexander Tilli *Penningmeester*
Warmonderweg 17, tel. 517 0184
- ❖ Eric Hazenbos *Secretaris*
Fagelstraat 17, tel. 301 5587
bestuur@raadsherenbuurt.nl
- ❖ Minke Holleman *Webmaster*
Fagelstraat 38, tel. 517 2930
webmaster@raadsherenbuurt.nl
- ❖ Alex Beek Van Ledenberchstraat 10, tel. 515 4700
- ❖ Wouter van den Berg Van Slingelandtlaan 11, tel. 301 2664
- ❖ Erwin Duurland Johan de Wittstraat 45, tel. 301 4502
- ❖ Janneke van Etten Johan de Wittstraat 54, tel. 301 4701

Website

- Minke Holleman www.raadsherenbuurt.nl
webmaster: zie onder *Bestuur*

Minibuurtgids

- *Familieberichten:*
a.u.b. doorgeven aan
Alexander Tilli, *penningmeester*
van de buurtvereniging, en/of aan
de *redactie* van »De RAADSHEER«
(zie hiernaast)
- *Diefstal, inbraak, ouderenhulp,
informatie over onderhoud en
huis verbouwen,
uitwisseling van gereedschap:*
Rob Grootenhuis,
Fagelstraat 14, tel. 515 4769
- *Gevonden voorwerpen:*
Rita DeCoursey,
Fagelstraat 39, tel. 515 5886
- *Mededelingkastje,* V Old./J.d.W.str.
Yvonne Slijkhuis,
Joh. de Wittstraat 20, tel. 517 5855
- *Buurtarchief:*
Regionaal Archief Leiden
Boisotkade 2a, tel. 516 5355
- *Vereniging Binnenterrein OWHJ
Raadsherenbuurt:*
Ad Littel, *secretaris*
Van Oldenbarneveltstraat 35,
tel. 515 3475
- *Vereniging Vrienden van de
Leidse Hout:*
Hanneke Mooi, *secretaris*
Joh. de Wittstraat 11, tel. 565 2612
- *Stichting Leidse Hout
Monumentwaardig:*
Jan Reedijk, *secretaris*
Antonie Duycklaan 4
Tel. 517 6596
- *Werkgroep Leidse Hout Theater:*
George van Eijk, *voorzitter*
Joh. de Wittstraat 30, tel. 515 7420
- *Werkgroep Nieuwoord:*
Maarten Mentzel,
Joh. de Wittstraat 38, tel. 517 2570
- *Buurtenkoor »De Raadsvogels«*
Rianne Boonstra,
Fagelstraat 16, tel. 515 7135
- *Leeskring »De Raadsheer«*
Rita DeCoursey,
Fagelstraat 39, tel. 515 5886

HELP!

Eindredacteur van de Raadsheer *dringend gezocht!!!*

**Help mee om een leuke en prettig leesbare Raadsheer
vier keer per jaar te kunnen laten verschijnen...**

Als eindredacteur coördineert en verzamelt u de bijdragen
en redigeert u de teksten en de foto's / illustraties.

De opmaak van de Raadsheer wordt – in samenspraak met de eindredacteur –
door een ander redactielid verzorgd.

Als u belangstelling hebt of eerst meer wilt weten,
stuur dan een mail naar de redactie of bel naar een van de redactieleden.

De contactgegevens vindt u in het colofon op de binnenzijde van de achterkaft.

Komende activiteiten in de buurt

- 4 juli: tennis- en jeu de boule toernooi met barbecue na!
- 29 augustus: raadsherenloop en zomerbarbecue
- 30 augustus voorstelling in openluchttheater in de Leidse Hout
- 3 oktober: hutspotmaaltijd
- 8 november: kunstmiddag in de Pauluskerk

Meer informatie vindt u t.z.t. op de website www.raadsherenbuurt.nl.

Via buurtmail krijgt u vanzelf nader bericht!

U kunt zich opgeven voor buurtmail bij webmaster@raadsherenbuurt.nl